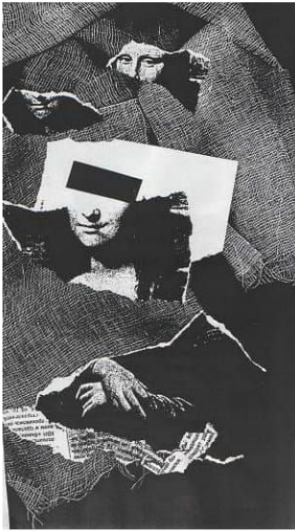

Рей Дуглас Бредбері «Усмішка»

Анкета оповідання Р.Бредбері «Усмішка»

- 1. Автор.** Рей Дуглас Бредбері (1920–2012)
- 2. Назва.** «Усмішка» (1952)
- 3. Герої:** картина Л. да Вінчі «Джоконда», хлопчик Том, Грігсбі, один з черги, натовп, поліція
- 4. Місце та час дії.** Зруйноване місто, «святковий» день 2061 року
- 5. Сюжет.** Усмішка Джоконди стала «героєм» оповідання Рея Бредбері. Восени 2061 вцілілі після атомних бомбардувань жителі великого міста відзначають свято - досить дивним, на наш погляд, способом: ламають і трошать все, що дивом збереглося після катастрофи. Свідком цих «святкових» подій став хлопчик Том. Том стає у чергу - влада дозволила кожному бажуючому плюнути на ... картину Леонардо да Вінчі «Джоконда». Натовп не тільки плює, але й рве картину на шматки, утоптує в бруд, ламає раму. Жахливе і страшне видовище. Письменник залишає надію - в руки Тома потрапляє шматочок полотна з посмішкою Джоконди.
- 6. Жанр.** Фантастика, антиутопія, оповідання

7. Тема. Твір про те, як у далекому майбутньому люди знищили «Джоконду» Леонардо да Вінчі, а маленький хлопчик Том врятував шматочок полотна з усмішкою Джоконди; про майбутнє людства, занепад цивілізації, загибель краси, ідеалів.

8. Ідея. Бредбері утверджує, що краса, увічнена в шедеврах світового мистецтва, знайде свою стежку до людських сердець. Духовне відродження людства починається з духовного відродження кожної людини.

9. Конфлікт. У творі декілька конфліктів: між Томом і натовпом, між людиною і суспільством, між красою і вандалізмом.

10. Людство майбутнього в оповіданні Р.Д. Бредбері «Усмішка»: зруйновані міста; дороги, понівечені від бомбардування; радіоактивні поля; одяг із грубої мішкщини; «свята» ненависті та руйнації; ненавидять минуле; відмова від цивілізації; надія на відродження «нової» цивілізації («з'явиться людина з душею..., в якій душа горнеться до гарного...»).

11. Духовний шлях Тома

- ✓ Том – сільський хлопчик, єдина дитина в черзі
- ✓ Бажає прийняти участь у святі руйнації та ненависті
- ✓ Замислюється: навіщо плювати, знищувати все прекрасне, вбивати, руйнувати все навколо
- ✓ Цікавиться, чи повернеться цивілізація
- ✓ Зачарований красою витвору мистецтва
- ✓ Розуміє силу Краси та Любові
- ✓ Не може плювати й нищити картину
- ✓ Не бажає бути одним із черги
- ✓ Відриває шматок картини разом з натовпом
- ✓ Зберігає усмішку «Джоконди» як символ вічності мистецтва, духовної
- ✓ Краси, морального зростання людини
- ✓ Обирає новий шлях «назустріч ранку» — назустріч новій цивілізації
- ✓ «людина з душею»
- ✓ Став справжньою Людиною під впливом мистецтва

12. Символічні образи

Картина Л. да Вінчі «Мона Ліза» - символ краси, мистецтва і відродження духовності

Химинець А.А.

http://svitliteraturu.ucoz.ua/load/dopomoga_uchnju_i_vchitelju/6_klas/r_bredberi_usmishka_dopomoga_uchnju/15-1-0-752

Усмішка Джоконди - символ краси, добра, загадкової та життєдайної сили мистецтва

Хлопчик — символ майбутнього, нового покоління

Ранок - символ надії на краще

13. Мета автора. Твір Р. Д. Бредбері - застереження від можливого лиха, адже, на думку автора, люди є творцями свого майбутнього.

14. Висновок. Рей Бредбері, як і Леонардо да Вінчі, мріяв про духовно просвітлене людство, про велич людини, її моральне відродження, про перемогу добра над злом, краси над ненавистю. Проте реальна дійсність вимагала від нього показати жахливий стан людства і його темне майбутнє. Зазираючи на кілька століть уперед, Бредбері дає трагічні відповіді на запитання, що висунув у своєму мистецтві Леонардо да Вінчі: людина й людство прямують хибним шляхом, вони втрачають все світле, піднесене, прекрасне. Однак, як і його великий попередник, Бредбері вірить у духовне відродження людини. Якщо в серці хоча б однієї людини перемагає добро: світ ще не загинув, людство ще може врятуватися.

Леонардо да Вінчі (1452-1519)

Леонардо да Вінчі - видатний італійський вчений, дослідник, винахідник і художник, архітектор, анатоміст і інженер, одна з найвизначніших постатей італійського Відродження.

Народився в 1452 році в селищі Анкіано поблизу м. Вінчі, неподалік від Флоренції. Леонардо був позашлюбним сином нотаріуса П'єро да Вінчі, який і дав Леонардо своє прізвище. Мати його була простою селянкою, але хлопцеві судилося стати великим генієм, перед яким схилився увесь світ.

Художні здібності в нього виявилися надто рано, і, коли в 1469 році сім'я переїхала до Флоренції, батько віддав його на навчання в художню майстерню Андреа Веррокьо. Тут юні живописці, окрім малярської справи, вивчали ще архітектуру, скульптуру, будівництво. За давнім звичаєм учні допомагали майстрові виконувати замовлення. Так робив і Леонардо. До нашого часу дійшла робота А. Веррокьо "Благовіщення",

де голівку янгола намалював майбутній великий митець. В очах цього янгола світиться дивовижне сяйво, вся його постать немовби випромінює животворний Божий Дух (демонструється репродукція).

У подальшому ця особливість творчої манери раннього Леонардо зберігається і в його наступних роботах. Картини Л. да Вінчі сповнені особливого світла, воно не яскраве, а трохи приглушене, таємниче, але в ньому є якась чарівна сила, що надає персонажам надзвичайної виразності.

З 1480-го року Л. да Вінчі згадується у флорентійських документах як художник, котрий мав уже власну майстерню. До картин зрілого майстра належать "Мадонна з квіткою", "Поклоніння волхвів" та ін. Близько 1482 р. Леонардо виїхав із Флоренції до Мілану, де вступив на службу до правителя Міланського герцогства Лодовіко Моро. Цікаво, що, пропонуючи свої послуги, він представлявся передусім як військовий інженер, потім як архітектор і спеціаліст з гідротехніки і лише в останню чергу як живописець і скульптор. До переліку професій Л. да Вінчі додамо, що він був і чудовим природознавцем і анатомом. Він прекрасно знав не тільки сучасні досягнення науки й техніки, але й життя природи і будову людського тіла, що дозволило йому створювати точні й виразні постаті на його полотнах. Різнобічність інтересів Леонардо да Вінчі була обумовлена не тільки його геніальністю, а й самою епохою Відродження. Ця доба називається саме так, бо митці Відродження в XIV-XVII ст. намагалися відродити ідеали античності з її культом людини і вірою в її великі можливості. Тому майстри Відродження, в тому числі й Леонардо, вивчають усі прояви життя людини, використовуючи для цього як науку, так і мистецтво.

Химинець А.А.

http://svitliteraturu.ucoz.ua/load/dopomoga_uchnju_i_vchitelju/6_klas/r_bredberi_usmishka_dopomoga_uchnju/15-1-0-752

У Мілані Л. да Вінчі багато малює, будує, створює скульптури, прикрашає своїми фресками собори і монастирі. До речі, як архітектор, він захопився ідеєю створення проекту ідеального міста. Дарма, що ідея не здійснилася. Але вона відображає політ думки генія.

Серед живописних робіт майстра стають відомими "Мадонна в гроті", "Мадонна Літта" та ін. Л. да Вінчі використовував чітку пірамідальну композицію, всі образи були ретельно виписані, але вони не здавалися надто схематичними завдяки особливому фону й освітленню. Художник понад усе любив присмерки, неясне світло, яке надавало персонажам м'якості й живучості. Його мадонни - втілення краси, жіночості, материнської любові.

У 1495 році Леонардо розпочав фреску для монастиря Санта Марія в Мілані - "Темна вечір". Більше двох років він працював над нею. Фреска назавжди прославилася ім'ям художника. Однак фарби, з якими він постійно експериментував, виявилися нестійкими, і фреска збереглася дуже погано. Однак і зараз, попри ушкоджені місця, вона вражає силою задуму митця.

Міланське герцогство потерпало від ударів французів, і тому в 1499 році Л. да Вінчі полишає Мілан. Він живе у Римі, Флоренції та в інших містах. Переїжджає з місця на місце, ніде не знаходячи душевного притулку. Приблизно в 1503 - 1505 рр. написав портрет Мони Лізи, знамениту "Джоконду", що й досі залишилась загадкою для людства, бо й сьогодні дослідники не можуть остаточно вирішити, що хотів показати на картині Леонардо.

Після "Джоконди" він мало працював. Постійні мандри знесли його, здоров'я похитнулося. Тому, коли французький король Франциск I запропонував йому місце придворного живописця, Л. да Вінчі погодився і в 1517 році приїхав у Францію. Нарешті його оточили пошаною і поклонінням, він міг спокійно працювати, не думаючи про заробіток. Але сили вже полишали митця. Через два роки, в 1519 році, він помер у Парижі.

Художник прожив складне життя, він знав бідність і багатство, бачив тріумфи королів і жорстокі війни, але його серце належало Відродженню. Він прагнув розкрити духовну красу людини, показати її в усій суперечливості і разом з тим її велич. До нашого часу дійшло тільки 15 картин Л. да Вінчі, але навіть така мала кількість дає змогу оцінити силу генія і відчутти світло Відродження.

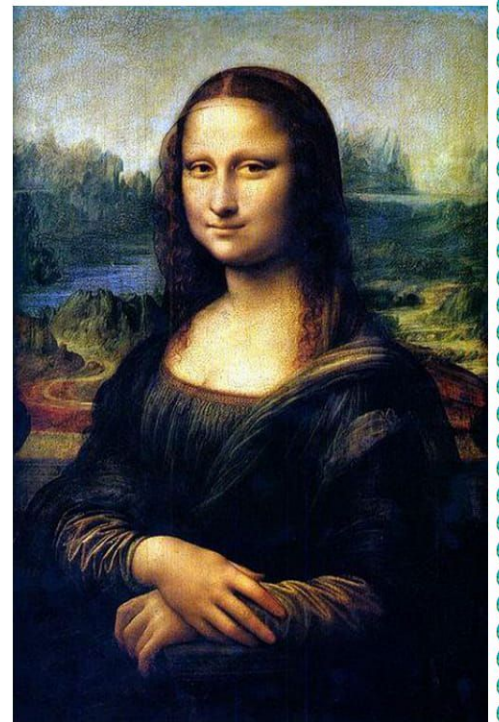
«Джоконда» — найзагадковіший твір Леонардо да Вінчі

І досі не з'ясовано, хто насправді зображений на картині, чому ця жінка в жалобі і водночас посміхається, що хотів сказати людству цією роботою майстер. А головне — як посміхається Джоконда?.. Яка вона — гарна чи ні, молода чи стара, жінка з XV— XVI ст. чи з майбутнього?..

Про «Джоконду» напевне відомо лише те, що вона написана на початку XVI ст., приблизно в 1503—1505 рр. Все інше викликає різні думки й дискусії протягом кількох століть. Спочатку вважали, що на картині зображено портрет Мони Лізи, дружини багатого флорентійського купця П'єро Франческо ді Бартоломео да Дзанобі дель Джокондо. Згодом з'явилися інші версії про те, що то була не дружина, а чоловік, що Леонардо на портреті намалював інших відомих жінок, імена яких не можна було розголошувати через те, що вони були наближені до високих осіб, що, зрештою, художник створив автопортрет. Версії й досі продовжують виникати час від часу.

Сприймали «Джоконду» теж по-різному. Протягом віків ставлення до неї змінювалося. Одні вважали її красунею, інші — потворною, треті — мстивою, четверті — доброю тощо.

Джоконду називали чоловіком і жінкою, реальною людиною та інопланетянкою, молодою і старою, гарною і потворною, доброю і злою. Тобто вона — в одному образі — уособила все

людство з його минулим і майбутнім, жіночим і чоловічими початками, миттєвим і вічним, тривалою боротьбою між Добром і Злом. Те, що в «Тасмній вечері» Леонардо да Вінчі показав у різних персонажах, тут поєдналося воедино. У цьому, мабуть, і криється велика таїна Мони Лізи. Джоконда сприймається як образ людини взагалі, і кожний бачить у ній те, що йому близьке, що хвилює, що болить...

Постать Джоконди наближена до глядачів. Порівняно з нею пейзаж здається далеким і значно меншим, ніж насправді. У такий спосіб автор утверджує велич людини. Сам пейзаж — загадковий, напівфантастичний, космічний». Пейзаж надає образу, що все ж таки прийшов із XV ст., космічного звучання.

При створенні картини Л. да Вінчі використав засіб «сфумато» — ледь відчутний серпанок, імлу, що огортає постать Мони Лізи. Завдяки цьому вона стає ще більш загадковою.

Джоконда - це не портрет коханої жінки. Це сповідь художника у фарбах. Його розуміння людини, світу, самого себе, Бога і Диявола, всього суцього, що знаходить втілення в людині. Є. Богат писав: "Бог і Диявол - це добро і зло. А поле їхньої битви - серце Джоконди. А відображення їх битви - її обличчя". Отже, "Джоконда" - це портрет людини взагалі в усій її складності й суперечливості. Яка ж вона, людина?.. Це питання хвилювало й письменника ХХ століття Р. Бредбері, котрий переносить нас у далеке майбутнє. В оповіданні "Усмішка" автор не тільки використовує образ Джоконди, але й художні прийоми Леонардо да Вінчі, і розвиває його ідеї.

Леонардо да Вінчі та Рей Бредбері: грані зіткнення

Леонардо да Вінчі «Джоконда»	Рей Бредбері «Усмішка»
Анатомія людини	Анатомія майбутнього людства
Відображення складного внутрішнього світу людини	Відображення духовного стану цивілізації
Напівфантастичний пейзаж	Пейзаж із далекого майбутнього, що має і земні обриси
Сфумато — сутінки, імла, неяскаре освітлення	Дія відбувається рано-вранці, в тумані, день не сонячний, похмурий, оповідання завершується вечірніми сутінками
Боротьба добра і зла, Бога і Диявола в серці людини	Боротьба добра і зла, краси й ненависті в серці Тома
Жінка у жалобі, але її обличчя освітлене посмішкою	Морок суспільства, але тут є світлий образ Тома
Сила духовної краси	Краса перетворює душу Тома
Загадка людини	Загадка людства і його майбутнього
Велич людини	Мрія про «людину з душею»
Узагальненість образу Джоконди	Загальний образ майбутнього
Джоконда — поєднання різних начал у людині, боротьба між ними	Показ боротьби різних сил у житті людства
Тривога за людину: що переможе в ній — добро чи зло, Бог чи Диявол	Тривога за все людство: яким воно буде
Дума про духовне відродження людини	Дума про духовне відродження людства, що починається з духовного відродження людини

Леонардо да Вінчі та Рей Бредбері

Леонардо да Вінчі та Рей Бредбері... Між цими двома митцями лежить велика відстань довжиною у п'ять віків. Перший жив у XV ст., в Італії, був представником епохи Відродження. Другий — у ХХ ст., в Америці, писав фантастичні оповідання і романи, розвиваючи найсучасніші напрями літератури. Вони були досить різними. Леонардо да Вінчі цікавився не лише живописом, а й архітектурою, наукою, технікою. Рей Бредбері усе своє життя віддав мистецтву слова. Л. да Вінчі вабило реальне життя людей, анатомія їхнього тіла і способи правдивого відображення їхнього духовного буття у мистецтві. Р. Бредбері прагнув зазирнути у прийдешнє і побачити, якими

Химинець А.А.

http://svitliteraturu.ucoz.ua/load/dopomoga_uchnju_i_vchitelju/6_klas/r_bredberi_usmishka_dopomoga_uchnju/15-1-0-752

стануть люди в наступному тисячолітті, куди прямує людська цивілізація і що нас чекає через кілька століть... Живучи у різних віках, у різних кутках земної кулі, маючи різні погляди та уподобання, Леонардо да Вінчі та Рей Бредбері мають схожість: їхня увага завжди була прикута до життя людини зокрема та людства в цілому. Вони пильно вдивлялися в душу особистості, шукаючи там відповіді на пекучі питання доби. Окрім того, попри всі відстані їх ще поєднала «Джоконда» — шедевр епохи Відродження (учитель демонструє репродукцію картини). Написана приблизно в 1503—1505 рр. великим Леонардо да Вінчі, вона надихнула через п'ять століть Рея Бредбері на створення оповідання «Усмішка». Письменник немовби оживив її у майбутньому, створивши власний шедевр, однак вже не живописний, а літературний.

Джерела

1. **Гузь О.О., Тіхоненко С. О.** Орієнтовне планування уроків для 6 класу. Уроки №59—64 // Зарубіж. літ. в шк. України. - 2015. - N 3.
2. **Ніколенко О. М.** Образ майбутнього в літературі/Світова література: підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл./О. М. Ніколенко. Т. М. Конєва. О. В. Орлова та ін. — К. : Грамота. 2014. — С. 194-218
3. **Ніколенко О. М.** Система уроків з вивчення оповідання *Р.Бредбері «Усмішка»*/Книжка для вчителя: Уроки зі світової літератури в 6 класі (Серія «Бібліотека словесника») / О. М. Ніколенко, Л. В. Мацевко-Бекерська, О. В. Орлова. — К.: Грамота, 2014. — С.182-192
4. **Паращич В. В.** Система уроків з вивчення оповідання Р.Бредбері «Усмішка»/Усі уроки світової літератури. 6 клас. II семестр.— Х. : Вид. група «Основа», 2014. — С. 191-214
5. **Первак О., Смірнова І.** Орієнтовне планування уроків для 6 класу. Уроки № 57—62 // Всесвітня література в школах України», № 4, 2015
6. **Чередник Л. А.** Система уроків з вивчення оповідання Р.Бредбері «Усмішка»/Світова література. 6 клас : розробки уроків.— Х. : Вид-во «Ранок», 2014.— С.238-247
7. **Чередник Л. А.** Система уроків з вивчення новели Р.Бредбері «Усмішка»/Світова література. 6 клас: Авторські уроки. — Х.: Веста, 2011.— С.184-190